

УДК 633.527

Жапалеу Г.З.

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН, вул. І. Франка, 32,
с. Лішня, Дрогобицький р-н, Львівська обл., 82127, Україна
e-mail: zapaleyhalina@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ КОНЮШИНИ ГІБРИДНОЇ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Основною бобовою культурою в польових сівозмінах Передкарпаття є конюшина гібридна (*Trifolium hybridum* L.). За вмістом протеїну вона значно перевищує інші культури і є найкращою сировиною для виготовлення високобілкових кормів. Конюшина гібридна позитивно і багатосторонньо впливає на ґрунт та його макро- і мікробіоту, її вважають комплексним агроекологічним резервом, що сприяє підвищенню врожайності всіх сільськогосподарських культур.

Підвищення ефективності конюшиносіяння можливе, насамперед, за рахунок поліпшення селекційної роботи та чіткої організації насінництва конюшини, адже визначальна роль у впровадженні і використанні даної культури у виробництві належить сорту.

В Україні занесено до Державного реєстру сортів рослин на 2018 рік 2 сорти конюшини гібридної, з яких один створено в Інституті сільського господарства Карпатського регіону НААН:

- конюшина гібридна 'Придністровська', створена методом багатозернового масового добору найбільш продуктивних добре обнасінених, зимостійких рослин із місцевої Передкарпатської конюшини. Врожайність зеленої маси цього сорту 40,0 – 61,5 т/га, сухої речовини 10,6 – 12,0 т/га, насіння 0,21 т/га. Вміст сирого протеїну 17 - 18 %.

У результаті вивчення колекційних зразків за комплексом господарсько-цінних ознак виділено еталони:

- за довжиною вегетаційного періоду (від початку весняного відростання до початку цвітіння): стандарт с. 'Придністровська' (PFZ 00543) – 92 діб, № 1325, № 1811, № 1717, № 1759, № 1715 – 89 діб.

- за висотою рослин: стандарт с. "Придністровська" (PFZ 00543) - 56 см, № 1312, № 543, № 1716 – 62,1 см;

- за формуванням зеленої маси при сінокісному використанні: стандарт с. 'Придністровська' (PFZ 00543) – 34,2 ц/га, № 709, № 1811, № 1715 – 35,3 – 40,5 ц/га;

- за формуванням зеленої маси при пасовищному використанні: стандарт с. 'Придністровська' (PFZ 00543) – 43,5 ц/га, № 973, № 1720, № 1312 – 45,9 -47,5 ц/га;

- за формуванням сухої речовини при сінокісному використанні: стандарт с. 'Придністровська' (PFZ 00543) – 59,1 ц/га, № 1325, № 1758, № 1719 – 60,5 -66,5 ц/га;

- за формуванням сухої речовини при пасовищному використанні: стандарт с. 'Придністровська' (PFZ 00543) – 63,8 ц/га, № 1325, № 1758, № 1719 – 69,7 -73,2 ц/га;

- за формуванням насінневої продуктивності використанні: стандарт с. 'Придністровська' (PFZ 00543) – 2,7 ц/га, № 1717, № 1543, № 1717 – 3,1 -3,3 ц/га.

В попередньому сортовипробуванні конюшини гібридної всі номери перевищили стандарт сорт 'Придністровська' за врожайністю зеленої маси та сухої речовини, відповідно, на 0,9 – 3,2 т/га і 0,5 – 0,8 т/га. За врожайністю насіння всі номери були на рівні стандарту.

При встановленні кореляційних зв'язків, у трьох досліджуваних сортозразків конюшини гібридної існує позитивний середній взаємозв'язок між вагою зеленої маси з куща і висотою травостою ($r = 0,65; 0,54; 0,67$), між вагою зеленої маси з куща і кількістю стебел з куща ($r = 0,50; 0,48; 0,51$). Між вагою зеленої маси з куща і облиствленістю у сортів 'Придністровська' і 'Вілія' існує позитивний сильний кореляційний зв'язок ($r = 0,80; 0,85$). У сортозразків конюшини гібридної між результуючими ознаками існують низькі негативні кореляційні зв'язки ($r = -0,01 \dots -0,02$), що ускладнює їх поєднання при доборі на підвищення кормової або насінневої продуктивності.

УДК 633.81:633.83

Железняк Т. Г., Ворнику З. Н.

Институт Генетики, Физиологии и Защиты Растений, ул. Пэдурии, 20, г. Кишинев, 2062, Республика Молдова

E-mail: galinajelezneac@gmail.com

ПРОДУКТИВНЫЕ КАЧЕСТВА ЧАБЕРА ГОРНОГО (*Satureja montana* L.) 'АЛЬФА-14'

Среди множества растений, акклиматизированных в Республике Молдова, особый интерес представляет чабер горный (*Satureja montana* L.). Его возделывают как эфиромасличное, лекарственное и пряное растение. Основой лечебного действия чабера горного является его эфирное масло, содержащее большую гамму ценных компонентов (карактрол, тимол, линалоол, борнеол и др.). Сырье и эфирное масло используются в медицинской практике как бактерицидное, антигельминтное, спазмолитическое, отхаркивающее средство. Благодаря пряному вкусу и аромату чабер завоевал популярность как приправа к мясным, рыбным и грибным блюдам, используется при производстве пикантных и острых соусов и сыров. Чабер горный входит в состав фито чаев 'Multivitamin', 'Tonizant plus', 'Imuno plus', 'Savoare' и др., производимых в Молдове фирмой 'Doctor Farm' SRL.

В Республике Молдова популяция чабера горного была интродуцирована из Никитского ботанического сада, где почвенно-климатиче-